

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мариана Матеева Петрова

на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Ардит Хаджия

**Тема: РОЛЯТА И ЗНАЧЕНИЕТО НА ФИНАНСИТЕ, СЧЕТОВОДСТВОТО И
ФИНАНСОВАТА МАТЕМАТИКА В КОМПАНИИТЕ**

1. Общо описание на представените материали

Становището е изготвено на основание на Заповед №161/ 08.05.2024 г. на Ректора на ВУЗФ проф. д.ю.н Борис Велчев. Представени са следните документи: Автореферат и дисертация за научна степен "доктор"; Резюмета на публикации; Съответствие с национални минимални изисквания; Автобиография.

В допълнение към дисертацията кандидатът представя 3 публикации.

Представените документи отговарят на изискванията и дават възможност за разглеждане и оценка на научните постижения на кандидата.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Счетоводните и финансовите отдели са в центъра на всяка организация и отговарят за осигуряването на ефективно финансово управление и финансов контрол, необходими за поддържане на всички бизнес дейности.

Предмет на докторската дисертация е да докаже, че финансите са от особено значение за развитието и функционирането на компаниите, счетоводството за изготвяне на подходящи отчети и докладване на ръководството, а финансовата математика за прогнозиране и прогнозиране на бъдещите операции на компании.

Като специален предмет на изследването е да потвърди, че финансите са жизнената сила на една компания, счетоводството е основната система за предоставяне на финансови данни, а финансовата математика е начин за моделиране и проектиране и прогнозиране на бъдещите финансови потоци на компания.

Изследователската цел на докторската дисертация е да се докаже, че:

Основните цели на финансите в компаниите са да осигурят максимална възвръщаемост на инвестициите и пазарната стойност на акция, максимизиране на печалбите, максимизиране на рентабилността, максимизиране на ликвидността.

Целите на счетоводството във всеки бизнес са систематично записване на трансакции, сортиране и анализиране, изготвяне на финансови отчети, оценка на финансовото състояние и подпомагане при вземането на решения с финансови данни и информация за бизнеса.

Основната хипотеза е, че финансите са наличните пари за харчене за бизнес нужди. Още от момента, в който някой мисли за бизнес идея, трябва да има пари. С разрастването на

бизнеса неизбежно има по-големи призови за повече пари за финансиране на разширяването. Ежедневното управление на бизнеса също се нуждае от пари.

3. Познаване на проблема

Авторът е направил обширен, задълбочен и коректен анализ на различните проблеми, засегнати в работата, позволяващ правилни изводи. За подготовката на дисертацията авторът анализира 119 източника на английски език, статистически данни и изходни материали на централните органи и актове на ЕС.

4. Методика на изследването

С оглед на поставената цел на работата и проверка на възприетите изследователски хипотези са възприети следните методи на изследване:

- **исторически** – чрез прилагането на този метод възникването и развитието на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове се определя исторически.
- **анализ на съдържанието** - чрез прилагането на този метод се анализират резултатите от прилагането на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове
- **сравнителен метод (сравнителен)** - с прилагането му се извършва сравнителна оценка на опита в откриването на функционирането на арбитража като форма на алтернативно разрешаване на спорове на национално и международно ниво.
- **статистически метод** – чрез прилагането на този метод се обработват какви са резултатите при прилагането на арбитража като форма за алтернативно разрешаване на спорове.
- **синтез** - с помощта на този метод се комбинират данните, получени с помощта на предишните методи.

Авторът представя резултатите от проведеното изследване и ги интерпретира правилно.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд обхваща 155 страници, библиографският списък се състои от 119 литературни единици на английски език.

Изследването има увод, три глави, заключение и библиография.

В първа глава докторанта доказва, че финансите са важни в бизнеса, тъй като позволяват на компаниите да работят без никакви финансови проблеми, като липса на пари, средства за инвестиции, за получаване на дългосрочни печалби и т.н. Бизнесът трябва да вземе предвид своите финанси, за да постигне целите си, от оцеляване до разширяване и укрепване.

Във втора глава докторантът убедително представя счетоводството и неговата жизненоважна роля в управлението на бизнеса, тъй като помага за проследяване на приходите и разходите, гарантира съответствие със законите и предоставя на инвеститорите, ръководството и правителствата количествена финансова информация, която може да се използва при вземането на бизнес решения.

В трета глава “Ролята и значението на финансовата математика във компаниите” се описва приложението на математиката и математическото моделиране за решаване на финансови проблеми.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В хода на научното изследване са установени следните **научни и практико-приложни приноси**:

1. Подчертава тясната връзка между математиката и финансите, като се подчертае нейното значение за разбирането и прилагането на научните дисциплини в развитието на финансовите операции на компаниите.
2. Посочва, че математическите модели във финансите позволяват използването на мисловни умения заедно с дисциплини като статистика и компютърни науки.
3. Подчертава, че значението на финансовите знания е от решаващо значение в ежедневието и приложението им в бизнеса и счетоводството е безспорно. Прилагането на научните дисциплини математика и финанси предоставя необходимите знания за ефективен контрол на финансите на бизнеса и предоставя големи възможности за създаване на по-голям икономически напредък на компаниите.
4. Научният подход в разбирането на финансовите дейности има ключова роля в реалния живот на бизнеса при вземането на инвестиционни решения за постигане на максимално генериране на бърз растеж и развитие на компаниите.
5. Потвърждава, че сложността на финансовите трансакции трябва да бъде разбрана, за да се включи математиката във финансите.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от научните изследвания са отразени в 3 публикации, изготвени самостоятелно и публикувани в научно списание на ВУЗФ. Те свидетелстват за дългогодишния и задълбочен научен интерес на докторанта към проблематиката и за това, че изготвеният дисертационен труд е авторски труд.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Основавайки се на представените от кандидата документи по конкурса мога да направя обосновавания извод, че **Ардит Хаджия** отговаря на минималните национални изисквания според чл. 26, ал. 2, 3 и 5 на ЗРАСРБ за придобиване на ОНС „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

10. Лично участие на докторанта

Представената дисертация на тема: "РОЛЯТА И ЗНАЧЕНИЕТО НА ФИНАНСОВАТА МАТЕМАТИКА ВЪВ КОМПАНИИТЕ" е резултат от научни изследвания и преследването на поставената цел и изследователските хипотези.

Нямам основание за съмнения относно оригиналността на дисертационния труд и за личния принос на докторанта.

11. Автореферат

Авторефератът на български е в обем от 50 страници и е изготвен съгласно изискванията на ЗРАС и ППЗРАС. Той е издържан в структурно отношение и коректно отразява логиката и последователността на дисертационния труд.

Той демонстрира уменията на **Ардит Хаджия** да синтезира, за да представи своите най-съществени идеи и заключения.

12. Критични забележки и препоръки

Критичните ми бележки към представения дисертационен труд на **Ардит Хаджия** са следните:

Необходимост от повече аргументация на доста изложени тези и постановки.

Небалансираност на структурата на дисертационния труд.

Също така, подобен род научни изследвания предполага повече финансов и икономически анализ на данни, статистическа информация, сравнение и съпоставка, изводи, обобщения, модели и оригинални приноси в изследваната проблематика.

13. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта. Нямаме съвместни публикации и разработки. Впечатленията ми са от дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. Те показват добросъвестен учен с добра теоретична подготовка и доказана способност за независими изследвания.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам представяне на резултатите и в специализирани международни издания с ИФ/ИР, което ще позволи по-висока видимост на научните резултати и ще създаде условия за по-интензивна цитируемост.

Участието в международни научни конференции и преимуществено публикуване на английски език, ще доведе до по-голяма разпознаваемост в научните среди и популяризиране на научните изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати* и *отговаря на всички изисквания* на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че **Ардит Хаджия притежава** теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди ОНС „доктор“* на **Ардит Хаджия** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

09.06.2024 г.

Член на НЖ: .....

проф.д-р Мариана Петрова